

JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.
Katedra obchodního práva PF UK

Posudek k diplomové práci Lucie Červené na téma
„Odpovědnost za vady podílu či akcií“

Rozsah práce: 70 tiskových stran
Datum odevzdání práce: 1. března 2021 (elektronická verze)

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomantka zvolila tradiční téma, prakticky nesmírně relevantní, které navíc nabylo na své aktuálnosti díky změnám, jež přinesla rekodifikace soukromého práva, nemluvě o vývoji na poli judikatorním. Je proto potřebné a užitečné je průběžně zpracovávat.

2. Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody)

Téma lze hodnotit jako poměrně náročné. Pojí se k němu sice slušný okruh odborných pramenů, ty však zdaleka nenabízejí jednotné a spolehlivé odpovědi na řadu otázek, s nimiž se praxe potýká. Diplomantka se tak v řadě souvislostí musela zorientovat na vlastní pěst. Zvládnutí tématu se navíc neobešlo bez potřebného přesahu do širších souvislostí obecně civilněprávních, včetně zdrojů cizojazyčných (zvláště pokud jde o úpravu německou či rakouskou), které dále zvyšovaly nároky na přípravu i zpracování tématu.

3. Kritéria hodnocení práce

A. Splnění cíle práce

Diplomantka si vytkla cíl rozebrat použití zákonné odpovědnosti za vady na podíl či akcie, přiblížit úpravu této odpovědnosti ve smlouvách o jejich převodu a také vymezit vlastnosti, resp. vady podílu či akcií se zaměřením na právní úpravu koupě a vady faktické. Domnívám se, že svého cíle (s několika výhradami, jež připojuji níže) dosáhla. Téma sice zpracovala dosti komplexně a zeširoka, přesto postihla stěžejní nejasnosti, které se k němu vážou, a nabídla svůj pohled na ně. Práce poměrně věrně mapuje stav vědění na zvoleném úseku a rozšiřuje jej o vlastní poznatky a postřehy diplomantky.

B. Samostatnost při zpracování tématu

Autenticita předloženého díla je evidentní. Nepochybují o tom, že je výsledkem diplomantčiny samostatné práce.

C. Logická stavba práce

Struktura práce je vystavěna přehledně a logicky. Úvod nastiňuje cíle a metody diplomantčiny práce, závěr rekapituluje její hlavní zjištění. Oceňuji též dílčí shrnutí v závěru každé kapitoly. Diplomantka postupuje od obecného (podíl či akcie coby předmět právních vztahů - kapitola 1) ke zvláštnímu, tj. kapitolám 2 (vymezení vlastností, resp. vad podílu či akcií), 3 (obsah zákonné odpovědnosti za ně, včetně zvláštních režimů spotřebitelského práva a prodeje zboží v obchodě) a 4 (smluvní odpovědnost), které tvoří těžiště práce. Snad jen název kapitoly 4 poněkud mate, když podstatná část kapitoly nepojednává o odpovědnosti smluvní (záruční), nýbrž (převážně) o smluvních nástrojích, jež mají strany k dispozici v systému odpovědnosti zákonné. Závěrečné pasáže této kapitoly již také vyznívají dosti povrchně a popisně (zvláště podkapitoly 4.5., 4.6. a částečně i 4.3.). Diplomantka v nich prakticky (až na dílčí výjimky) nečiní závěry, bez nichž by se zbylé (nosné) kapitoly práce neobešly. Domnívám se tudíž, že

jejich zařazení do práce nebylo nezbytné, na druhé straně ale ani nepředstavuje věcný nedostatek.

D. Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací

Okruh použitých pramenů je obsáhlý a mapuje snad všechny stěžejní tuzemské zdroje k aktuální právní úpravě tématu práce. Příkladné je vnitřní členění přehledu, jakož i precizní a důsledná práce s poznámkovým aparátem. Oceňuji adekvátní reflexi zahraničních pramenů, zvláště rakouské i německé provenience. Bohatě diplomantka zohlednila též tuzemskou judikaturu, i když několik rozhodnutí v práci postrádám, zvláště těch, o nichž se odborná literatura dosud nezmiňuje. Kladu si otázku, zda diplomantka v judikatuře vůbec prováděla vlastní rešerše. Na str. 36 mi například chybí zmínka o nedávném rozhodnutí Nejvyššího soudu k významu § 2165 odst. 1 ObčZ. K jaké výkladové variantě, jež práce nastiňuje, se dle diplomantky Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí (na první pohled trochu nejasně) přiklonil? V úvahách věnovaných (nezbytné) prohlídce (due diligence), resp. omylu, bych zase ocenil reflexi judikatury Nejvyššího soudu k významu výslovných prohlášení (ujištění) převodce o vlastnostech předmětu převodu. Rovněž tak k otázce, zda právní úprava odpovědnosti za vady vylučuje coby lex specialis relativní neplatnost smlouvy pro omyl *in corpore*. Judikatorně překonané je konečně tvrzení diplomantky na str. 64, dle něhož není možné „zajistit“ smluvní pokutou povinnost podstatného porušení „smluvních závazků“. Uvítám, jestliže diplomantka doplní odkazy na nastíněná rozhodnutí a své komentáře k nim alespoň v průběhu ústní obhajoby.

E. Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Hloubka diplomantčiny analýzy, pokud jde o stěžejní kapitoly 2 až 4, je slušná. Diplomantka nejprve mapuje stav vědění a odborné diskuse k posuzovaným okruhům a nejasnostem, následně jej ale zpravidla posune dál, vlastním pohledem či dalšími argumenty na jeho podporu. Práce tak celkově podává svědectví o vysoké úrovni diplomantčiny odborné i argumentační vyspělosti, ale i kvalitní přípravě. Snad jen na některých místech mi závěry a úvahy diplomantky připadají zčásti zkratkovité a tím třeba i dílčím způsobem nepřesné (viz zvláště níže ad 4). Práci by ve vztahu k nim myslím prospělo přece jen zúžit její šíři a zbylé výseče rozebrat o něco hlouběji. V pasážích věnovaných prodeji zboží v obchodě takto kupříkladu postrádám jakoukoliv zmínku o stavu právní úpravy *de lege ferenda* (viz návrh stěžejní novelizace a dosti vysoké perspektivy jeho přijetí a prosazení). Uvítám, jestliže ji diplomantka doplní alespoň v průběhu ústní obhajoby.

F. Úprava práce (text, grafy, tabulky)

Formální úroveň práce je standardní. Výhrady mám snad jen k psaní názvů právních předpisů v souvislém textu s velkým počátečním písmenem (třebaže jde o zavedené zkratky).

G. Jazyková a stylistická úroveň

Práce vykazuje vysokou slohovou, jazykovou i terminologickou úroveň. Chyb jsem v ní zaznamenal jen nemnoho, zvláště v psaní interpunkce v závěru vedlejších vět a místy chybějících či naopak přebývajících slov.

4. Případná další vyjádření k práci

Pokládám za vhodné upozornit na několik dílčích nepřesností či nesprávností, na něž jsem v práci narazil (výčet není vyčerpávající, pro účely tohoto posudku jej nicméně mám za dostatečný). Uvítám, jestliže se k nim diplomantka vyjádří a případně je uvede na pravou míru v průběhu ústní obhajoby. Na str. 4 obecně tvrdí, že práva a povinnosti společníka lze

zakladatelským právním jednáním „modifikovat, resp. rozšířit v rozsahu, ve kterém to zákon dovoluje“. Na str. 8 cituje překonanou legální definici akcie. Na str. 9 uvádí, že k převodu akcie na majitele se vyžaduje „kromě smlouvy pouze tradice“. Na str. 11 uzavírá, že provedení nelze považovat za významnou složku ani pro akcie. Na str. 16 konstatuje, že právní vady mohou mít podobu vad kvalitativních (jakostních) nebo kvantitativních (v množství). V pasážích k ochraně spotřebitele (str. 33 a násl.) postrádám obecnější zmínku o stěžejním kritériu, v jaké souvislosti strany kontrahují. I nepodnikající člověk, ač jednal mimo rámec svého podnikání, se do této ochrany nemusí vejít. Nemluvě o širší definici „podnikatele“ pro tyto účely. Na str. 36 diplomantka dostatečně nerozlišuje mezi účinností smlouvy o převodu podílu, nabytím vlastnického práva k podílu a přechodu postavení společníka na nabyvatele podílu, když např. „účinnost smlouvy“ ztotožňuje s jejím doručením společnosti. Na str. 40 nepřipustně směšuje notifikaci vad a uplatnění práv z vadného plnění, když do běhu lhůty pro splnění notifikační povinnosti započítává předpoklady pro řádné uplatnění (např. nutnost zpracovat znalecký posudek či dokonce výpočet slevy z kupní ceny). Před posouváním lhůty bez zbytečného odkladu na „několik týdnů či měsíců“, jak navrhuje, bych rozhodně varoval. Nerozumím obecné tezi na str. 51, dle níž občanský zákoník (na rozdíl od náhrady škody) neupravuje souběh práv z odpovědnosti za vady a omylu. Zastánci pojetí o výlučnosti režimu práv z odpovědnosti za vady argumentují zcela konkrétním ustanovením.

S některými závěry diplomantky se neztotožňuji, což ovšem nemusí vypovídat o jejich (ne)správnosti. Takto si kupříkladu nejsem jist diplomantčíným závěrem na str. 13, dle něhož obvyklými vlastnostmi podílu či akcií „mohou být jen ta práva a povinnosti, které jsou s podílem v širším smyslu zpravidla neoddělitelně či v neměnném rozsahu spojená“. Při tomto pojetí by vada podílu prakticky nemohla nastat, když zmíněná práva by zakladatelské právní jednání od podílu nikdy platně neoddělilo. Pokud by naopak společenská smlouva (způsobem netransparentním pro kupujícího v době nabytí) vylučovala z okruhu práv spojených s konkrétním podílem např. právo na podíl na zisku či hlasovací právo, nepokládala by to diplomantka za jeho vadu? Na rozdíl od diplomantky se plně neztotožňuji se závěry Nejvyššího soudu, jež diplomantka rozebírá na str. 18 práce. Nemůže nabyvatel očekávat ze zákona (aniž by si to vymínil smluvně), že akcie s určitým podílem na základním kapitálu a hlasovacích právech mu zabezpečí tomu odpovídající podíl na řízení společnosti? Zdá se mi ostatně, že diplomantka tyto závěry následně sama částečně relativizuje, i když nerozumím, proč tak činí s odvoláním na jinak výjimečný korektiv poctivosti a dobrých mravů. Jako problematické hodnotím kritérium 2/3-ho podílu na hlasovacích právech ve společnosti s ručením omezeným (na str. 24) jako indikátoru míry účasti relevantní pro dovození zákonné odpovědnosti za stav jmění společnosti. V řadě případů tato většina ke změně společenské smlouvy nepostačí (viz jen § 171 odst. 2 ZOK), z hlediska privilegovaného přístupu k řízení společnosti, jehož se diplomantka na více místech dovolává, přitom plně dostačuje podíl, který umožní společnost ovládnout. Nesdílím názor ze str. 47, dle něhož nesoulad účetní závěrky s objektivním stavem, jak by odpovídal „objektivní“ bilanční garanci, tedy zahrnující nedostatky, o kterých převodce ani společnost nevěděli ani nemohli vědět, založí v případě subjektivní bilanční garance alespoň předšmluvní odpovědnost převodce za škodu. Na jakém konceptu stojí předšmluvní odpovědnost? Objektivním (bez ohledu na zavinění)? V závislosti na oceňovací metodě při kontraktaci, kterou diplomantka sama zdůrazňuje, pochybuji o obecné správnosti závěru na str. 50, dle něhož snížení zisku společnosti v důsledku absence strojů pro výrobu bude (vždy) představovat další škodu reparaovatelnou cestami náhrady škody, nikoliv práv z vadného plnění. Za mimořádně problematický pokládám návrh

aplikovat na omyl analogicky úpravu reklamačních lhůt (str. 52), jakož i režim neplatnosti pro omyl jakkoliv „smluvně upravit“ (tamtéž).

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Výše dle textu ad 3D., 3E. a 4. Dále by mě zajímal názor diplomantky na přípustnost utvrdit smluvní pokutou (ne)pravdivost prohlášení o jiných skutečnostech, které se netýkají vlastností předmětu převodu (například o hospodářské a finanční situaci stran – viz na str. 65 práce), resp. na judikatorní nejasnosti spojené s takovými ujednáními a poslední stav jejich řešení.

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě a navržený klasifikační stupeň

Vzdor uvedeným dílčím výhradám práci celkově hodnotím jako vcelku zdařilé dílo, které přesahuje běžnou úroveň diplomových prací. Její výsledné hodnocení ponechávám závislým na průběhu ústní obhajoby, předběžně nicméně nevyklučuji ani klasifikovat ji ještě stupněm výborně.

V Praze dne 26. dubna 2021

JUDr. Petr Čech, LL.M., Ph.D.